



เขมรกันคนญวนมีความบาดหมางกัน ผมขอ
ให้มองในแง่ของการศึกษาประวัติศาสตร์
เพื่อการแก้ปัญหาในอนาคตมิใช่การฟื้นฟู
หาคะเข็บ

ปัจจัยต่างๆ ที่นำมาสู่ความขัดแย้ง
ระหว่างกัมพูชา-เวียดนาม

1. กุศโลบายการครอบครองอาณานิคม
ของฝรั่งเศสในอินโดจีนในช่วงหลัง พ.ศ.
2388 ฝรั่งเศสได้เข้ามายึดครองภาคใต้ของ
อาณานิคม (Annam) และต่อมาใน พ.ศ.
2417 ฝรั่งเศสส่งข้าหลวงปกครองดินแดน
นี้โดยตรงในฐานะอาณานิคมภายใต้ชื่อแคว้น
โคชิน ไชนา (Cochin China) ฝรั่งเศสได้ขยาย
อำนาจเข้าไป ในกัมพูชาและในที่สุดก็รวม
กัมพูชาเข้ากับอินโดจีนฝรั่งเศส (French
Indochina) สำเร็จ

โดยกำหนดให้กัมพูชาอยู่ในฐานะรัฐภายใต้การ
อารักขาร่วมกับไทยกับเวียดนาม
ฝรั่งเศสได้เริ่มกำหนดเส้นเขตแดน กัมพูชา-
โคชินไชนา ขึ้นเพื่อความสะดวกของฝรั่งเศส
ในการปกครองอาณานิคมซึ่งเขตแดนที่กำหนด
ขึ้น มีหลายส่วนที่ทำให้กัมพูชาเสียผลประโยชน์
ฝ่ายกัมพูชาได้ประท้วงตลอดมา
เส้นเขตแดนที่กำหนดขึ้นใหม่นี้แบ่งการจัดทำ
เป็น 4 ช่วง และดำเนินการ ปักปันเขตแดน
ตามลำดับดังนี้

1.1 ช่วงตะวันตกของไซง่อน (ปัจจุบัน
เรียกสามเหลี่ยมปากนกกแก้ว) จัดทำระหว่าง
ปี พ.ศ. 2412-2415 ในบริเวณ ดังกล่าวนี้มี

ชาวญวนและชาวเขมรอาศัยอยู่ปะปนกัน
กรรมสิทธิ์ในการครอบครองดินแดนส่วนนี้
ยังไม่แน่ชัด กัมพูชาได้เคยพูดจากับฝรั่งเศส
แล้วว่า ดินแดนส่วนนี้เป็นของกัมพูชาแต่
ฝรั่งเศสกลับขับไล่ชาวเขมรให้เข้าไปอยู่ใน
ดินแดนที่ลึกเข้าไปอีก แล้วประกาศโอน
ดินแดนแถบนี้ให้อยู่ภายใต้การปกครองของ
ฝรั่งเศส

1.2 ช่วงตอนเหนือของสามเหลี่ยม
ปากนกกแก้ว (จัดทำระหว่างปี พ.ศ. 2414-
2457) ในช่วงปี พ.ศ. 2414 ฝรั่งเศสได้สำรวจ
ดินแดน ในบริเวณดังกล่าวแล้วเห็นว่าดินแดน
ส่วนนี้เป็นเขตที่มีประชาชนอาศัยอยู่น้อย
พวกโจรปล้นปลุกุศลชั่วชอบมาหลบซ่อนและ
ต้อนสัตว์เข้าไปขายในกัมพูชา นอกจากนั้น
เส้นเขตแดนก็ยังไม่ชัด ฝรั่งเศสจึงออกกฎ
หมายรวมจังหวัดThan An และ Stein
ซึ่งเป็นของกัมพูชาเข้าเป็นหน่วยปกครอง
เดียวกัน และให้ชื่อใหม่ว่า Can Le แสดงให้
เห็นถึงความตั้งใจของฝรั่งเศสที่จะผนวก
ดินแดนส่วนนี้เข้าเป็นของฝรั่งเศสเนื่องจาก
ดินแดนส่วนนี้อุดมสมบูรณ์ไปด้วยกิจการ
สวนยางพารา

1.3 ช่วงตอนใต้ของสามเหลี่ยมปาก
นกกแก้ว จนถึงชายฝั่งทะเล (จัดทำระหว่างปี
2416-2485) พื้นที่บริเวณนี้ประชาชนส่วนใหญ่
เป็นชาวเขมร แต่ฝรั่งเศสได้นำชาวญวนเข้า
ไปตั้งรกรากอยู่เป็นจำนวนมากฝรั่งเศสได้

กำหนดเส้นเขตแดนขึ้นใหญ่ เช่นเดียวกัน
ตอนอื่นๆ กล่าวคือ ฝรั่งเศสได้ประโยชน์จาก
กัมพูชา

1.4 ช่วงตอนเหนือของชายแดนติดต่อกับ
ลาว (จัดทำระหว่างปี พ.ศ. 2436-2472)
บริเวณชายแดนรอยต่อระหว่างกัมพูชา-
โคชินไชน่าลาว ส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การ
ปกครองของลาวแต่ฝรั่งเศสพยายามขยาย
อำนาจเข้าไปในช่วงปี พ.ศ.2477-2448 มีการ
โอนอำนาจให้ฝรั่งเศส และเมื่อปักปันเขต
แดนเสร็จในปี พ.ศ. 2472 ฝรั่งเศสก็ได้รับ
ดินแดนเพิ่มขึ้นอีกเช่นเคย ที่กล่าวมาแล้ว
เป็นเพียงส่วนหนึ่งของปมปัญหาที่เกิดขึ้นใน
แง่ของ"ดินแดน"ระหว่างกัมพูชากับเวียดนาม
ซึ่งแม้แต่ทุกวันนี้ทั้งสองประเทศก็ยังเคลือบ
แคลงใจกันอยู่และยังไม่สามารถตกลงกันได้

2. ปัญหาชาวเวียดนามในกัมพูชา
และชาวกัมพูชาในเวียดนามในช่วงศตวรรษที่
17 เวียดนามได้ขยายอำนาจของตนลงมา
ทางใต้ชาวเวียดนาม ส่วนหนึ่งได้ฉวยโอกาส
เข้ามาอยู่อาศัยในบริเวณที่ชาวเขมรอาศัย
อยู่ก่อน บริเวณที่ราบปากแม่น้ำโขง ชาว
เวียดนามบางส่วนก็ได้เข้าไปตั้งถิ่นฐานลึก
เข้าไปในกัมพูชา ฝรั่งเศสได้เพิ่มความยุ่งยาก
ขึ้นอีกโดยอพยพชาวญวน เข้าไปในกัมพูชา
มากขึ้น และกำหนดเส้นเขตแดนขึ้นมาใหม่
อย่างไม่เป็นธรรมในช่วงหลังจากที่ฝรั่งเศส
ได้ยึดครองอินโดจีนแล้วฝรั่งเศสได้นำชาว
ญวน จำนวนมากเข้าไปอาศัยในกัมพูชาโดย

เข้าไปทำงานในองค์กรรัฐบาล และประกอบ
อาชีพอื่นๆ ในปี พ.ศ. 2487 ประมาณกัน
ว่ามีชาวญวนเข้าไปตั้งรกรากในกัมพูชาราว
250,000 คน และประมาณ -10 เปอร์เซ็นต์
อาศัยอยู่ในพนมเปญก่อนเวียดนามจะบุกยึด
พนมเปญในปี 2522 นั้น ประมาณกันว่ามี
ชาวญวนอยู่ในกัมพูชา ประมาณ 400,000-
450,000 คน ประมาณครึ่งหนึ่งอาศัยอยู่
ในพนมเปญ

ท่านผู้อ่านคงพอจะนึกภาพออกจะครับ
ว่า ชาวญวนก็คือชาวญวนในกัมพูชาส่วนใหญ่
ยังคงรักษาเอกลักษณ์ของตนไม่ยอมผสม
กลมกลืนกับคนพื้นเมืองชาวเขมร ชาวญวน
ส่วนใหญ่ขยันขันแข็งมีฐานะดี ควบคุมเศรษฐกิจ
ส่วนใหญ่ของกัมพูชาได้รองลงมาจากชาว
จีน เป็นธรรมดาอยู่เองที่ชาวเขมรย่อมจะต้อง
ไม่ชอบหน้าชาวญวนเหล่านี้ และเมื่อรัฐบาล
พอลพตได้เข้า มาบริหารประเทศในปี 2518
จึงได้เนรเทศชาวญวนออกไปจากกัมพูชา
ประมาณ 70,000 คน ความบาดหมางระหว่าง
ชาวญวนกับชาวเขมรในครั้งนั้นเป็นสาเหตุ
หนึ่งที่ทำให้กองทัพเวียดนามกรีธาทัพบุก
กัมพูชาในที่สุด

คราวนี้ลองมาดูว่าในประเทศเวียดนาม
ก็มีชาวกัมพูชาเข้าไปอยู่ปะปน ด้วยเช่นกัน
กล่าวคือ เมื่อประมาณต้นศตวรรษ ที่ 18
ในขณะที่ฝรั่งเศสเริ่มขยายอิทธิพลเข้าไปใน
อิทธิพลเข้าไปในอินโดจีนนั้นชาวเวียดนาม
ได้เข้าไปยึดครองดินแดนบริเวณที่ราบปาก

แม่น้ำโขงของกัมพูชา ซึ่งมีชาวกัมพูชาอาศัยอยู่แล้วประมาณ 600,000 คน กษัตริย์ของกัมพูชาได้พยายามขอความช่วยเหลือจากฝรั่งเศสเพื่อที่จะขอเอาดินแดนเหล่านั้นคืนมาเป็นเจ้าของกัมพูชา โดยกษัตริย์กัมพูชาได้ส่งกองทหารของตนไปช่วยฝรั่งเศสรบกับเวียดนามหลายครั้งแต่เมื่อฝรั่งเศสได้รับชัยชนะก็ไม่ยอมมอบดินแดนนี้คืนให้กับกัมพูชา แต่กลับเข้าไปปกครองเองโดยตรง และในปี พ.ศ. 2492 ฝรั่งเศสได้มอบดินแดนส่วนนี้ให้แก่เวียดนามอย่างเป็นทางการซึ่งก็เท่ากับว่าชาวเขมรเหล่านี้เข้าไปอยู่ในดินแดนของเวียดนามโดยปริยาย

3. ความขัดแย้งของกัมพูชา-เวียดนาม มีมานานนับศตวรรษเหมือนกับ "คูกัด" ที่เป็นไม้เบื่อไม้เมาระหว่างภูมิภาคอื่นในโลกนี้ กัมพูชากับเวียดนามทำสงครามชั้บเคี้ยวกันมานานนับศตวรรษ กัมพูชาเคยถูกเวียดนามยึดครองหลายครั้งหลายหน ชาวกัมพูชาโดยทั่วไปจะมีความรู้สึกเกลียดชังชาวเวียดนาม เพราะมีความรู้สึกที่ชาวเวียดนาม คือ ตัวแทนของฝรั่งเศส ที่เข้ามาดขี่ปกครองกัมพูชา ฝรั่งเศสได้จ้างชาวนานจำนวนมากเข้าทำงานในองค์กรรัฐบาลของกัมพูชาในเกือบทุกระดับเพราะฝรั่งเศส มีเจ้าหน้าที่ในการปกครองไม่เพียงพอ ฝรั่งเศสมีเจ้าหน้าที่รัฐบาลประมาณ 4,000 คน และทหารประมาณ 11,000 คนสำหรับการปกครองในภูมิภาคอินโดจีนทั้งหมด ภาพลักษณ์ของ

ชาวนานก็คือตัวแทนของฝรั่งเศสนั่นเอง นอกจากนั้นฝรั่งเศสยังนำชาวนานอพยพเข้าไปอยู่ในกัมพูชาก็เป็นจำนวนมาก กอรปกับชาวนานมีความขยันขันแข็งจึงมีอิทธิพลควบคุมเศรษฐกิจไว้ในกำมือ จึงไม่แปลกอะไรเลยที่ชาวกัมพูชาจะเป็นไม้เบื่อไม้เมากับชาวนาน

4. ปัญหาเรื่องความไม่แน่นอนของเส้นเขตแดนระหว่างกัมพูชา-เวียดนามแน่นอนที่สุดจากการที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่าการจัดสร้างเส้นเขตแดนในสมัยที่ฝรั่งเศสเข้ามาปกครองอินโดจีนนั้นเป็นการกระทำที่กัมพูชาเองตกเป็นฝ่ายเสียประโยชน์อยู่เสมอจึงทำให้ทั้งกัมพูชาและเวียดนามต่างก็ระแวง กันมาโดยตลอดมีการแย่งสิทธิ์เหนือดินแดนมีการปะทะกันโดยต่างฝ่ายต่างกล่าวหากันอยู่ตลอดมาแม้ในขณะที่ฝ่ายเวียดนามเหนือได้บุกเข้ายึดไซง่อน เมื่อเมษายน 2518 นั้นกองทหารของกัมพูชาก็ได้ถือโอกาสเข้าแย่งยึดเกาะต่างๆ ในอ่าวไทย (ที่เวียดนามปกครองอยู่) จึงเกิดการปะทะกับกองทหารเวียดนามในหลายพื้นที่ แต่กัมพูชาก็ไม่สามารถแย่งยึดคืนมาได้



5. กรณีเวียดนามบุกกัมพูชาในปี พ.ศ. 2522 จากปัญหา 4 ประการ ที่กล่าวมาแล้ว ในตอนต้น ท่านก็อาจจะยังไม่เป็นปัญหา เห็นรูปธรรมนักเพราะเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นมานานแล้ว สาเหตุความขัดแย้งชนิดที่แตกหักกันไปเลยระหว่างกัมพูชากับเวียดนาม ในช่วง 16 ปีที่ผ่านมา นั่น คือกรณีที่กองทัพเวียดนามได้บุกเข้ายึดกัมพูชาในปี พ.ศ. 2522 ดังนี้

25 ธันวาคม 2521 ในขณะที่ประชาชนชาวโลกส่วนหนึ่งกำลังเฉลิมฉลองเทศกาลคริสต์มาสอยู่นั้นกองทัพเวียดนามซึ่งประมาณกันว่ามีกำลังพลประมาณ 100,000 คน สนับสนุนด้วยกำลังทางอากาศได้เปิดฉากรุกเข้าไปในกัมพูชาโดยเปิดแนวรบที่ 1 ขึ้น จากที่ราบสูงภาคกลางของเวียดนาม โดยการทิ้งระเบิดอย่างหนักต่อที่มั่นทางทหารของกัมพูชาที่สดชื่นและกระฉะ

30 ธันวาคม 2521 เมื่อกระแจะถูกทหารเวียดนามตีแตก เวียดนามเปิดแนวรบที่ 2 โดยรุกเข้าสู่กัมปงจาม และเมืองทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งเข้าโจมตีสวายเรียง, เปรเวียง เวียดนามเปิดแนวรบที่ 3 โดยเข้ายึดเมืองตาแก้วได้อย่างรวดเร็วแล้วมุ่งหน้าเข้าสู่กรุงพนมเปญทันที

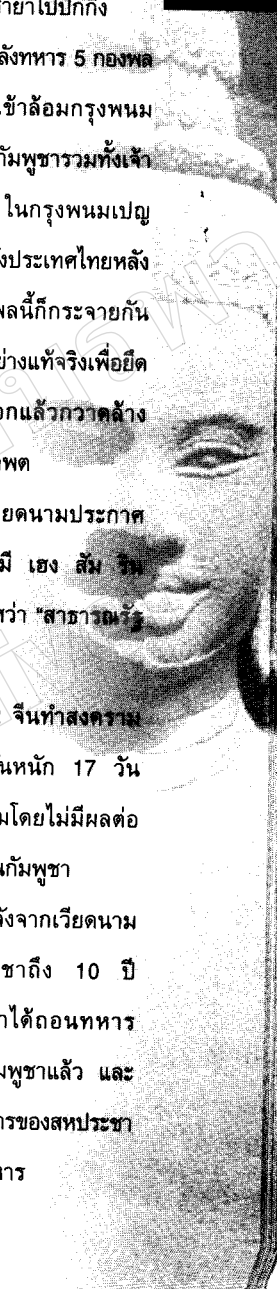
6 มกราคม 2522 จีนส่งเครื่องบินมาพ่นเมฆนำเจ้าสีหนุและชายาไปปักกิ่ง

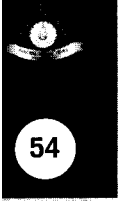
7 มกราคม 2522 กำลังทหาร 5 กองพลของเวียดนามก็สามารถเข้าล้อมกรุงพนมเปญไว้ได้ กำลังทหารของกัมพูชารวมทั้งเจ้าหน้าที่ของประเทศต่างๆ ในกรุงพนมเปญหนีกระเจิดกระเจิง มุ่งมายังประเทศไทยหลังจากนั้นทหารทั้ง 5 กองพลนี้ก็กระจายกันออกไปเป็นรูป "บัวบาน" อย่างแท้จริงเพื่อยึดเมืองต่าง ๆ ที่อยู่รอบนอกแล้วกวาดล้างกำลังทหารที่เหลือของพอลพต

8 มกราคม 2522 เวียดนามประกาศจัดตั้งสภาปฏิวัติประชาชนมี เอง สัม ธิ เป็นผู้นำประกาศชื่อประเทศว่า "สาธารณรัฐประชาชนกัมพูชา (PRK)"

17 กุมภาพันธ์ 2522 จีนทำสงครามสั่งสอนเวียดนามทันทีรบกันหนัก 17 วัน จีนก็ถอยออกจากเวียดนามโดยไม่มีผลต่อการคงกำลังของเวียดนามในกัมพูชา

26 กันยายน 2532 หลังจากเวียดนามคงกำลังของตนไว้ในกัมพูชาถึง 10 ปี เวียดนามจึงได้ประกาศว่าได้ถอนทหารเวียดนามทั้งหมดออกจากกัมพูชาแล้ว และเชิญคณะสังเกตการณ์ทางทหารของสหประชาชาติไปตรวจสอบการถอนทหาร





มาทั้งหมดนี้ ผมขอเรียนให้ทราบว่า นี่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของรากเหง้าปัญหาความขัดแย้งระหว่างกัมพูชา-เวียดนาม อันที่จริงแล้วปัจจัยอื่นๆ เช่น การแย่งชิงเข้ามา

บทบาทของมหาอำนาจในภูมิภาคนี้ก็เป็นสาเหตุ ที่ทำให้ทั้งสองประเทศนี้ต้องเผชิญหน้ากัน ผมคิดว่าท่านคงจะพอได้คำตอบแล้วนะครับว่าปัจจัยต่างๆ ที่นำมาสู่ความขัดแย้งระหว่างเวียดนาม-กัมพูชาคืออะไร

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

หนังสืออ้างอิง

55

สมพงษ์ ชูมาก. ความพยายามของนานาประเทศในการแก้ไข วิกฤตการณ์กัมพูชา

หนังสือชุดจุฬาริการชุมชนอันดับที่ 5. กรุงเทพฯ กุมภาพันธุ์ 2527

วารินทร์ สิ้นสูงสุด. สงครามจีน-เวียดนาม สำนักพิมพ์สายใจ, กรุงเทพฯ.

ชุมพล เลิศรัฐกาล. กัมพูชาในการเมืองโลก, สำนักพิมพ์ปัญญา พัฒนาเคชั่น, กรุงเทพฯ

พฤษภาคม 2526

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University